Lömska virus mot kroppens ridande poliser

MIKROBER PÅ MARSCH
Bacillerna attackerar i slutna formationer i den nya barnboken om läkemedel. Tanken är att ge barn en första inblick i vad mediciner gör i kroppen.
Illustration: Nina Erixon-Lindroth

I boken »Piller och baciller – en liten bok om läkemedel« tar lömska virus med elak uppsyn upp kampen med kroppens ridande poliser: vaccinerna. Med fantasifulla illustrationer och enkla texter vill Läkemedelsverket nu väcka intresse för läkemedel bland yngre barn.

Det ligger i tiden att tala om barn då läkemedel diskuteras. EUs barnförordning, som antogs 2007, har starkt bidragit till det. Den ska leda till ökad säkerhet vid läkemedelsbehandling av barn. En naturlig följd av fokuseringen på barn i läkemedelssammanhang borde vara att även väcka barnens eget intresse för läkemedel och hur dessa fungerar, resonerade Läkemedelsverket, då det var på gång att sammanställa en ny upplaga av Läkemedelsguiden för vuxna.

Det har tidigare inte funnits någon bok om läkemedel som vänder sig till yngre barn. Så när apotekaren Fredrik Brounéus på Läkemedelsverket, som ingick i redaktionen för Läkemedelsguiden, kläckte idén om en barnbok var det inte svårt att få med sig de övriga i redaktionen. Fredrik Brounéus skrev, Nina Erixon-Lindroth, illustratör och doktor i klinisk neurovetenskap vid Karolinska institutet gjorde illustrationer. Läkaren och professorn Björn Beermann, tidigare vid Läkemedelsverket, svarade för faktagranskningen.

– Den riktar ju sig till barn i åldern 6–11 år som ofta drabbas av infektioner och får mycket mediciner. Tillsammans med doktorn kan de i »Piller och baciller« lära sig vad som hänt och hur medicinerna fungerar. Barn i den åldern är ofta mycket stolta om de kan något om det de råkat ut för, säger Björn Beermann.

– Dessutom är det en ålder då föräldrar läser mycket för sina barn, och därför når vi även föräldrarna med bokens innehåll.

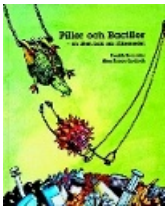

GRANSKAD AV EXPERT
»Piller och baciller – en liten bok om läkemedel« har faktagranskats av läkaren och professorn Björn Beermann.

Författaren till boken, Fredrik Brounéus, har flera produktioner riktade till barn bakom sig. I barnthrillern »Jakten på energimojängen« får läsaren följa galna vetenskapsmän och jakten på stulna uppfinningar, och han har även gjort barnradioprogram. Som apotekare var det därför bara en tidsfråga innan Fredrik Brounéus gjorde något även på läkemedelsområdet riktat till barn.

– Det finns barnböcker om bilar, flygplan och kroppens funktioner, men inget om läkemedel. Samtidigt händer det en massa spännande saker i kroppen med virus, bakterier, svampar och parasiter, och när läkemedel försvarar den angripna kroppen. Dessutom har ju Läkemedelsverket ett uppdrag att informera allmänheten, och det bör gälla barn också, säger Fredrik Brounéus.

– Min första tanke då vi började planera boken var: »Vad är spännande på området, och vad skulle göra mig intresserad av ämnet?« Jag ville åstadkomma något lustfyllt och som med humor berättar om allt detta spännande som händer i kroppen, något som visar att det finns kreativa människor som har funderat ut något nytt och som ligger bakom att det finns olika tabletter på apotekets hyllor.

LUSTFULLT OM PILLER
Fredrik Brounéus som skrev boken om piller och baciller ville ge barnen en lustfylld läsning om läkemedel.
Foto: Peter Örn

För att hamna rätt ifråga om ämnesval och svårighetsgrad, och nå rätt åldersgrupp, har redaktionen samarbetat med läkare och sjuksköterskor i primärvården. Dessutom har både barnbibliotekarier och barnboksförläggare varit bollplank under produktionen.

Det framgick så småningom att fokus borde ligga på inflammationer och vacciner. Det i stort sett enda som bara berör »vuxensjukdomar« är kapitlet om läkemedlens historia, som bland annat beskriver fingerborgsblomman och hur digitalis länge använts som hjärtmedicin.

– Infektionssjukdomar svarar för 90 procent av alla sjukdomar bland barn i åldern sex till elva år, så det blev en naturlig avgränsning i ämnesval, säger Björn Beermann.

Det är ingen större skillnad på att försöka förklara mekanismerna bakom kroppens försvar mot virus, bakterier och andra angripare för ett barn än för en vuxen utan speciella förkunskaper, förklarar Fredrik Brounéus.

– Barn är inte dumma, tvärtom. Ska jag lära mig något om till exempel bilar så lär jag mig lika mycket som ett barn genom att titta i en bok. Den stora skillnaden jämfört med om vi skulle ha gjort en version av boken till vuxna är språket och abstraktionsnivån på innehållet, säger Fredrik Brounéus.

Att döma av reaktionerna på boken, som kom ut i slutet av november 2008 i samband med Läkaresällskapets riksstämma, har även många föräldrar »äntligen lärt sig skillnaden på virus och bakterier«. Dessutom har barnläkaren fått ett enkelt verktyg som kan fungera som »diskussionsunderlag« i kontakten med barn.

– Även om inte syftet främst var att ta fram ett sådant »diskussionsunderlag« för läkaren, eller för den delen för skolhälsovården, så kan den fungera som det i samtalet med barnet. Det är inte en instruktionsbok i första hand, utan en ögonöppnare för detta jättespännande område, säger Fredrik Brounéus.

Varken Fredrik Brounéus eller Björn Beermann känner till någon motsvarande bok om läkemedel riktad till barn i Sverige eller utomlands. Kanske blir det en internationell utgåva av »Piller och baciller – en liten bok om läkemedel?

Peter Örn
frilansjournalist